

26.6.2020

/AL

**Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi****Viite: VN/13947/2020****Iäkkäiden laatusuositus 2020–2023**

Kuuloliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto iäkkäiden laatusuosituksesta vuosille 2020-2023.

Lausunnon keskeinen sisältö

1. Onko suosituksen pohjaksi esitetty riittävästi tilasto- ja tutkimustietoa ikääntymisestä ja palveluista?

Suosituksessa on hyödynnetty kattavasti tilasto- ja tutkimustietoa mutta Kuuloliitto esittää huolensa siitä, että ikääntyneillä yleiset kuulemisen ongelmat ovat jääneet suosituksessa erittäin vähälle huomiolle. Viime vuosina on tullut kattavasti lääketieteellistä ja kuntoutuksellista tietoa, jotka korostavat sitä, että ikääntyneillä hoitamaton huonokuuloisuus lisää riskiä masennukseen, muistiongelmiin ja kaatumisiin. On tieteellisesti todistettu, että hoitamaton kuulovamma maksaa yhteiskunnalle enemmän kuin kuulon apuvälineisiin investointi.

Ikääntyneiden huonokuuloisuus tunnustetaan kuitenkin vielä riittämättömästi ja Suomessa tehdään muihin Pohjoismaihin verrattuna vähemmän kuulokojesovituksia väestötasolla. Sen tähden Kuuloliitto näkee, että iäkkäiden laatusuositukseen olisi saatava vahvemmin näkyviin myös kuulemiseen liittyvät kysymykset ja niiden merkitys iäkkäiden toimintakykyyn. Esimerkiksi Hannele Polun juuri julkaistu väitöskirja toi esiin, että hyvä kuulo edistää iäkkään osallistumista arjen toimintoihin, kun taas huono kuulo estää osallistumasta, varsinkin jos sitä ei osata ottaa huomioon (esim. induktiosilmukan käyttö).

2. Onko suositukseen valittu oikeat aihealueet väestön ikääntymisen ja siihen varautumisen sekä palvelujen järjestämisen ja tuottamisen näkökulmista?

Kuuloliitto näkee, että suositukseen on kirjattu kattavasti eri asioita mutta siinä painottuvat tietyt ikääntyneillä yleiset ongelmat, kuten liikkumisen ja muistin ongelmat. Suositukseen olisi hyvä kirjata auki myös ikääntyneillä yleisen huonon kuulon merkitys ja sen vaikutukset esimerkiksi ikääntyneen kognitiivisiin taitoihin. Lisäksi olisi hyvä kirjata auki, että ikääntyneiden kanssa työskentelevien ammattilaisten tulisi osata arvioida ikääntyneen kuulon tilannetta osana muun toimintakyvyn arviointia. Tällä hetkellä viive kuulo-ongelmien alkamisesta kuulokojeen saamiseen, voi olla jopa 10 vuotta. Monesti ikääntyneen läheinen on se henkilö, joka ensimmäisenä huomaa huonon kuulon oireet. Yksinäisillä ikääntyneillä ammattilaisten rooli on merkittävä huonon kuulon tunnistamisessa.

Kuuloliitto näkee, että on hyvä, että suosituksessa korostetaan asuinympäristön fyysisen esteettömyyden merkitystä arjen toimille ja osallistumiselle. Tässäkin kohdin olisi hyvä huomioida, että ikääntyneen kannalta esteetön toimintaympäristö merkitsee myös kuuntelu-ympäristön esteettömyyttä. Esimerkiksi palvelutalojen yleisissä tiloissa tulisi olla induktiosilmukka ja niiden ääniympäristö tulisi olla akustiikaltaan hyvä. Näin varmistetaan se, että myös huonokuuloiset ikäihmiset pystyvät osallistumaan toimintaan.

26.6.2020

/AL

5. Onko laatusuosituksen toimeenpanon seuranta mittareineen ja indikaattoreineen riittävä tuomaan esille vaikutuksia?

Iäkkäiden laatusuositukseen olisi saatava indikaattori, joka mittaisi ikääntyneen kuulon tilannetta ja erityisesti sitä, miten kuulon kuntouttaminen on vaikuttanut ikääntyneeseen. Kuuloliittoon liittyviä standardoituja kysymyksiä on saatavilla sekä kansainvälisessä että kotimaisessa tutkimuksessa. Esimerkiksi Jaakko Salosen (2013) ikääntyneitä huonokuuloisia käsittelevässä tutkimuksessa todettiin, että kysymys ”koetko itsesi huonokuuloiseksi” on riittävä mittaamaan ikäihmisen koettua huonokuuloisuutta.

6. Onko suosituksessa jotakin turhaa tai puuttuuko jotakin olennaista?

Kuuloliitto näkee, että suosituksissa tulisi tuoda vahvemmin esiin huonokuuloisuuden yleisyys ikääntyneen väestön joukossa. 2/3 osalla 75-vuotiaista on jonkinasteinen kuulonalenema (Uimonen ym. 1999). Suomen 100 000 kuulokojeen käyttäjästä merkittävä enemmistö on ikäihmisiä. Sen tähden olisi olennaista, että huonokuuloisten tarpeet näkyisivät suosituksessa paremmin. Lisäksi olisi hyvä korostaa sitä, että ikäihmisten kohdalla ammattilaisilla ja heidän antamallaan tuella on iso merkitys siinä, miten ikäihminen kuulokojettaan käyttää ja sen käytöstä hyötyy. Pohjoismaalaisen tutkimuksen mukaan ilman riittävää ohjausta kuulokojeen käyttöön, jopa 30 % ikäihmisistä voi koje jäädä säännöllisesti käyttämättä. Tällöin he eivät saa täyttä hyötyä kuulon kuntoutuksesta ja toimintakyvyn paranemisesta.

8. Mitä toivoisit jatkossa laatusuosituksilta?

Kuuloliitto toivoo, että jatkossa iäkkäiden laatusuosituksessa näkyvä vahvemmin iäkkäillä yleinen huonokuuloisuus ja miten se pitäisi ottaa huomioon iäkkäiden palveluissa, toimintakyvyn arvioinnissa ja iäkkäiden asuinympäristöissä (akustiikka ja induktiosilmukka)

Kuuloliitto ry

Sanna Kaijanen
Toiminnanjohtaja

- Lisätietoja: kehittämispäällikkö Anniina Lavikainen, 0503034841, anniina.lavikainen@kuuloliitto.fi